

Anul XII,
nr. 1-4
(45 – 48)

STEAUĂ DOBROGEI

TULCEA

Decembrie
2010

SUMAR

1 † VISARION, Episcopul Tulcii

- 125 de ani de Autocefalie a Bisericii Ortodoxe Române

3 Dumitru CERNA ● Glose de Crăciun ● Tresărirea îngerilor

5 pr. dr. Niclae IONITĂ ● La sărbătoarea Sfântului Nicolae

6 pr. prof. Justinian NECULAI

- Sfântul Serafim de Sarov - mărturisitor al isihasmului

□ ISTORIE □ MEMORIA ȚINUTULUI ȘI A OAMENILOR

9 dr. Cătălin NEGOIȚĂ ● Apariția problemei dobrogene

13 Teodor Dan ARHIRE ● România timocenă la începutul secolului XX

17 dr. Nicolae GEORGESCU-TULCEA ● Informații despre starea de sănătate a circumscriptiei sanitare Sulina în 1857 - 1859 ● Memorial dr. Solamo (1859)

24 Mihai MILIAN ● O istorie a tătarilor

(„Din istoria tătarilor” de Mehmet Ablay)

28 prof. dr. Răzvan LIMONA ● Românii dobrogeni în statistică interbelică

30 Nicolae RĂDULESCU ● Războiul aerian

39 Ligia DIMA ● Monumete tulcene oglindite în medalistica românească

44 pr. Felix NECULAI ● Când icoanele vorbesc sau fac politică...

48 Alexandru CALCANDI ● Dulci amintiri (III)

53 Miron SCOROBETE ● Despre Nicolae Iorga, pe ocolite

54 Gheorghe BĂISAN ● Modificări administrative, economice și demografice realizate în perioada 1878-1945 în Dobrogea de Nord, reflectate în toponimie

58 Laetitia MITAN - LEONTE ● Figuri din Tulcea de odinioară...

□ CREAȚIE LITERARĂ

(versuri, proză, istorie literară, însemnări critice, teatru)

61 Stanislav POPESCU ● „Miraje” (versuri)

64 Olimpiu VLADIMIROV ● „Doar pământul”

66 Ștefan Romeo GHIOC ● „Cocorii”

70 Constantin BEJENARU ● „Cântec de alungat tăcerea din eternitate”

73 Ioan GHEORGHIȚĂ ● „Poezia”

76 Ion TUTUNEA ● „Cenușă pe un papirus”

80 Tănase CARAŞCA ● „Dorința”

81 Tania NICOLESCU ● „Reverii”

85 Laura STĂNICĂ ● „Autoportret” (I - II)

87 Mircea PETCU ● „Destin neștiut”

90 Ion STAICU (1955-1999) ● „Fotografie în alb pe albastru”

92 Valentin ȘERBU (1934-1994) ● „Să atârnă spada în cui...”

94 Petre LAZĂR (1954-1999) ● „Liziere (tablouri)”...

95 Valeriu IMBIR (1951-2009) ● „Ninsoare de august”

98 Maria VAIDA ● „Poem al frateului meu”

99 Elena NETCU ● „Cavalerul cuvintelor”

101 Gheorghe BOGORODEA ● „Eminescu”

103 Mihai PĂCURARU ● „Între cer și lut”

104 Dumitru CERNA ● „Noaptea poemului” ● Ronsete

106 Paul SÂRBU ● „Fluturi de noapte”

108 In memoriam: ADRIAN PĂUNESCU (1943-2010) ● Cuvinte triste de la Aegyssus: Ștefan Romeo Ghioc, Mircea Petcu, Constantin Bejenaru

113 Valentin ȘERBU (1934-1994)

- „Cărțararii” (cap. XV - XVII) - roman inedit

122 Carol FELDMAN ● „Etajul 13”

123 Adrian BUȘILĂ ● „Raiul interzis” (fragment)

134 Elena NETCU ● „Umbrele din Valea Rece”

138 Ion TROFIN ● „Groapa”

141 Silvia LUCHIAN ● „La păscut cu inorogul”

148 Marina RÂSNOVEANU ● „Metroul unui Crăciun pierdut”

152 Cici Mari DRĂGAN ● „Monolog cu vizită”

158 Laura GHIOC ● „Noaptea Sfântului Andrei” (fragment)

163 Dan NINOIU ● „Magazin Universal”

171 Gheorghe ȘEITAN ● „Calea ocotită” ● „Pomana de viu”

176 Ștefan CARAMAN ● „Santiago el Campeón” II (teatru)

189 Daniela ANDREI ● Universul predian în diacronie (I)

193 Oana Gabriela AGACHE

- Personajul lui Preda - Sub semnul fatalității istoriei

197 Zinaida TĂRCATU ● Ipostaze feminine în „Moromeții”, „Intrusul” și „Marele singuratic” de Preda

202 Gheorghe BUCUR ● Imaginea personalității lui Mihai Viteazul în creația scriitorului 48-ist Dimitrie Bolintineanu

209 Claudia NECULAI ● Sinonimia în limbajul argotic

211 Gilda PREDA ● Locuri și oameni așa cum au fost
(„Vin apele!” de Gheorghe Banea)

213 prof. dr. Monica GROSU ● Panait Cerna într-o nouă lumină exegetică

214 prof. Mihai MARINACHE ● „Desculț prin urzici” de T. Carașca

217 Tania NICOLESCU ● Pietrele visului (Poezia lui Petre Lazăr)

219 □ PROFILURI POETICE:

- Paul SÂN-PETRU - „Amnezia rutinei” (versuri)

● Poeti de la Dunărea de Jos: Paul Sân-Petru

● Un interviu cu poetul Paul Sân-Petru (Olimpiu Vladimirov)

225 □ VIAȚA CĂRȚILOR. Note și însemnări critice

● Olimpiu Vladimirov „Identitate” (Gh. Șeitan)

● Silvia Luchian și „Amintirile” sale * Un debut în proza tulceană (Ol. Vladimirov)

● Tania NICOLESCU „Caii de foc” * Cu o admirație temperată... (Ol. Vladimirov)

● Dumitru Cerna: „Panait Cerna. Scepticul luminos” (Cici Maria Drăgan)

● Stanislav POPESCU „Miraje” (C. Bejenaru)

● Tânase CARAŞCA „Desculț prin urzici” (C. Bejenaru)

● Aurel ENICIC „Înmuguririle ideative” (C. Bejenaru)

● Elena NETCU „Lenka” (C. Bejenaru)

● Elena NETCU „Cavalerul cuvintelor”

* Poeta nemurită de Cavalerul cuvintelor (C. Bejenaru)

234 Tânase CARAŞCA ● Amintiri cu și despre poetul Ștefan Mihalcea

238 ● Adrian BUȘILĂ „Moarte contra cost” * Viața ca o amoebă (Tania NICOLESCU)

● Ned ORSON „Arhipelagul” (Gheorghe Bucur)

● Tania NICOLESCU „Caii de foc” (T. Carașca)

245 Dumitru CERNA ● Poetii: Mircea Ioan Casimcea, Silvia Zaharia, Panait Cerna, Olimpiu Vladimirov, Ion Staicu

250 □ MEMORIALISTICĂ

Cezar CALENIC ● „Amintiri, evocații, mărturii, reflecții” (1944-2002)

256 □ EVENIMENT EDITORIAL 2010

Dan ARHIRE ● „Dobrogea. Cheia de boltă” (album)

260 □ ESEU

George Liviu TELEOACĂ

● Cuvântul valah - cîfru al logosului universal

● Argumente pentru a susține candidatura limbii române la statutul de unică limbă paneuropeană

□ UNIVERSUL DE DINCOLO DE MITOLOGIE

265 Miron SCOROBETE ● Paradisul hiperboreic

269 Gheorghe ȘEITAN ● Armânii și civilizația vedică

● Sărăcăceni și nomadismul pastoral antic

□ ETNOCULTURĂ, FOLCLOR

272 Valeriu LEONOV ● Păstoritul în zona C.A. Rosetti

280 dr. Steluța PÂRÂU ● Apa - Cuvânt -- Simbol - Semn

□ ISTORIA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI NORD-DOBROGEAN

285 Virginia DIMA ● Spiru Haret și învățământul tulcean

290 Laetitia LEONTE ● Profesoara Măndița Caraman Grigorescu

292 Lelia POSTOLACHE ● Noi informații privind școala primară tulceană la anul 1897

□ ISTORICUL PRESEI NORD-DOBROGENE

308 Gheorghe ȘEITAN ● Revista de cultură „Armonii. Secolul XXI”

309 Mihai MARINACHE ● Simpozionul județean

„80 de ani de existență a presei teologice tulcene (1930-2010)”

310 pr. Felix NECULAI ● Publicațiile oficiale ale Episcopiei Tulcii: „Cuvânt Bun” și „Îndrumătorul pastoral”

□ UNIVERS PSIHOEDUCATIONAL

312 drd. Claudia Veronica MARINACHE ● Experiența de învățare mediată în contextul Programului de Îmbogățire Instrumentală al lui Reuven Feuerstein

□ GEORGRAFIE □ TURISM CULTURAL

322 Gheorghe OANCEA ● Murgoci, mai actual ca oricând

□ INTERVIURILE REVISTEI

324 Cu prof. univ. dr. Emilian BOLD (prof. Gică Gică)

325 De vorbă cu scriitorul Miron SCOROBETE (I-II). Consențări de Gh. Șeitan

323 Cu scriitorul israelian de limbă română Carol FELDMAN (T. Nicolescu)

324 Cu scriitorul Ovidiu DUNĂREANU (Tania Nicolescu)

328 Dialog cu pictorul Keita Ibrahim (Tania Nicolescu)

344 * Eveniment editorial:

Ștefan Romeo GHIOC „Pașaportul de piatră” (T. Nicolescu)

□ UNIVERSUL ARTELOR □ EXPOZIȚII

345 Adrian PAL

● Catedrala episcopală «Sf. Ierarh Nicolae»
de preot Nicolae Sorin ION

347 Silvia LUCHIAN ● Rugăciune pentru profesorul meu Ioan Duman...

Monumente tulcene oglindite în medalistica românească

Ligia DIMA

Tulcea este unul dintre primele orașe din țară în care s-au ridicat, prin colectă publică, monumente evocatoare ale unor mari evenimente istorice și al unor personalități de seamă ale vieții culturale și științifice.

Monumentul Independenței a fost ridicat de locuitorii județului în cinstea armatelor române din Războiul de Independență și a Reunirii Dobrogei cu România. Piatra fundamentală a fost pusă de domnitorul Carol I cu prilejul vizitei la Tulcea, din 17 – 18 octombrie 1879.

Iată actul de fundație: „Anul 1879, luna octombrie, în șaptesprezece zile, de către Alteța sa Regală Carol I, Domnul României, s-a pus această piatră fundamentală a monumentului erigiat în orașul Tulcea pe muntele Horei în amintirea anexării Dobrogei către România, dându-se binecuvântarea religioasă de Prea Sfântia Sa Părintele Iosif – Episcopul Dunării de Jos, fiind domnii Mihail Kogălniceanu – ministrul de interne, colonel D. Leca – ministrul de resbel, George M. Ghica – prefect al Județului Tulcea, general Al. Angelescu – comandantul diviziei militare din Dobrogea și Dimitrie Theodoroff – întâiul primar al orașului Tulcea”.

Lucrarea a fost executată de sculptorul român Giorgio Vasilescu, fiind preluată, după moartea acestuia, de sculptorul Constantin Bălăcescu.

Începând din toamna anului 1897, în atelierul sculptorului Giorgio Vasilescu aflat în Venetia, capătă contur monumentul ce vizează și azi orașul în care a fost instalat.

Monumentul a fost conceput sub forma unui obelisc de 22 de m, având la bază soclu cu două trepte surmontat de un pedestal. La baza obeliscului au fost fixate două elemente sculpturale: un dorobanț cu arma pe umăr și o goarnă în mâna; cel de-al doilea element este un vultur, element principal al stemei Țării Românești.

Monumentul a fost terminat în anul

1899, dar inaugurarea oficială a avut loc mult mai târziu. Pe 2 mai 1904 în prezența regelui Carol I și a Reginei Elisabeta, primarul orașului, N. Comișani, afirma: „O dorință a Majestății Voastre a fost îndeplinită: Falnicul Monument al Reanexării Dobrogei s-a înălțat pe acea stâncă frumoasă desemnată de Majestatea Voastră. El va vorbi posteritatei de viteja dorobanțului și a Marei Căpitane, Gloriosul nostru rege (...)" . (Fig. 1).

Colecția de numismatică și medalistică a Muzeului de Istorie și Arheologie Tulcea deține medalii ce reflectă momente importante legate de existența acestui monument:

1. Medalia Comemorativă a Monumentului Independenței Tulcea. 1895.

Av: Bustul regelui Carol I în uniformă cu epoleti și decorații, cu capul întors spre stânga. Deasupra bustului scrie: CAROL I REGE AL ROMANIEI. Sub bust, pe o panglică așezată pe două ramuri de laur și stejar, deviza: NIHIL SINE DEO (NIMIC FĂRĂ DUMNEZEU).

Rv: Imaginea monumentului având pe turnul lui stema țării așezată pe o ramură de stejar. Pe piedestalul monumentalui s-a gravat în partea stângă un vultur cu aripile ridicate, iar în dreapta un dorobanț cu pușca pe umăr și cu mâna dreaptă ținând o trompetă. În dreapta monumentului e scris: OMAGIU MARILUI CAPITAN și în stânga: OMAGIU ARMATEI ROMANE. Sub monument este scris pe două rânduri: ȚARA ȘI DOBROGENII RECUNOSCĘ-

TORI.

Metal: bronz, diametru 76 mm, gravor: M.Carniol Fiul.

Monumentul Independenței Tulcea a fost distrus în timpul primului război mondial de trupele de ocupație. Monumentul a fost refăcut în anul 1933, dar, din lipsa fondurilor bănești, fără cele două elemente sculpturale (dorobanțul și vulturul).

2. *Medalia Monumentul Independenței Tulcea.*

Av: Statuia ecvestră a lui Mircea cel Bătrân și inscripția circulară: MIRCEA CEL BĂTRÂN DOMN AL ȚĂRII ROMÂNEȘTI 1386 – 1418.

Rv: Imaginea monumentului, doar obeliscul, ce are la bază soclul cu două trepte surmontat de un piedestal, și inscripția circulară: MONUMENTUL INDEPENDENȚEI DIN MUNICIPIUL TULCEA.

Bronz, d. 59 mm.

Pentru această medalie nu putem preciza anul emiterii, dar putem ajunge la concluzia că a fost emisă în perioada 1972 – 1977. Aversul acestei medalii ne prezintă statuia ecvestră a lui Mircea cel Bătrân. Acest monument a fost ridicat în anul 1972. Pe revers apare Monumentul Independenței fără cele două elemente sculpturale, elemente ce s-au adăugat în anul 1977.

Cu ocazia centenarului Independenței de stat a României au început lucrările de refacere a monumentului. Monumentul a fost refăcut în forma sa inițială din 1899 și inaugurat

la 9 mai 1977.

3. *Centenarul Monumentului Independenței Tulcea. 1977.*

Av: Statuia ecvestră a lui Mircea cel Bătrân și inscripția circulară: MIRCEA CEL BĂTRÂN DOMN AL ȚĂRII ROMÂNEȘTI 1386 – 1418.

Rv: Imaginea monumentului. Pe piedestalul monumentului s-a gravat în partea dreaptă un dorobanț cu pușca pe umărul stâng și cu mâna dreaptă ținând o trompetă, iar în partea stângă un vultur cu aripile ridicate. În dreapta monumentului e scris anul: 1877 și în stânga anul 1977. Inscripția circulară: MONUMENTUL INDEPENDENȚEI DIN MUNICIPIUL TULCEA.

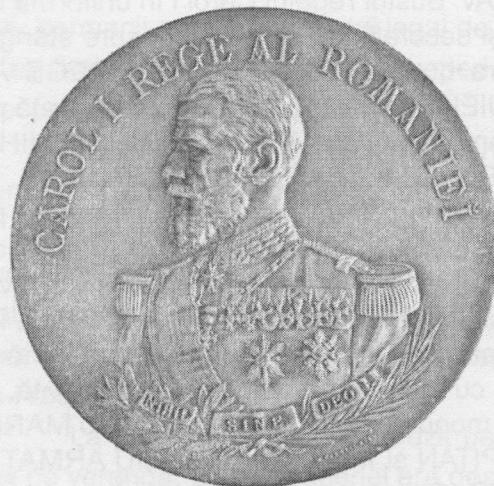
Metal: bronz, diametru: 60 mm.

Pe aversul medaliilor dedicate Monumentului Independenței Tulcea apare un alt monument important dedicat Domnului Țării Românești 1386 – 1418 – Mircea cel Bătrân.

Si acest monument are o evoluție interesantă.

Monumentul Mircea cel Bătrân a fost înălțat între anii 1900 – 1902 de locuitorii orașului în cinstea victoriilor obținute de domnitor împotriva turcilor și a unirii Dobrogei cu Țara Românească. Locul pe care era amplasat monumentul s-a numit până în 1947, Piața Mircea.

Pe un soclu de aproximativ 5 metri și un postament format din blocuri de granit, era amplasată statuia de bronz a domnitorului, înaltă de 4 metri și orientată spre Dunăre. Cu

Medalia comemorativă a Monumentului Independenței Tulcea 1895

mantia pe umăr, îmbrăcat în armura de luptă, cu coroana princiară pe cap, voievodul ținea brațul drept ridicat purtând buzduganul, iar în mâna stângă, sabia încinsă la șold. La bază erau amplasăți doi lei, simbol al apartenenței acestui teritoriu la Provincia Dacia, ținând sub labe trofee obținute de domnitor în luptele duse împotriva dușmanului. În fața monumentului, pe o placă de bronz, era scris: ***Io Mircea Mare Voievod și Domn de amândouă părțile, de peste toată Dunărea până la Marea cea Mare și cetatea Durostorului stăpânitor.*** Soclul era înconjurat de un spațiu verde, protejat de 8 coloane legate între ele cu un lanț de fier.

Monumentul a fost distrus de trupele de ocupație bulgaro – germane din anii 1917 (în timpul războiului din anii 1916 – 1918)

rămânând doar soclul ce se mai păstrează și azi în parcul de pe strada Păcii, vizavi de sediul P.T.T.R. Cu toată strădania unor Comitete de inițiativă constituite în perioada interbelică, monumentul nu a mai fost refăcut. În anul 1940, pe soclul monumentului a fost amplasată pentru scurt timp statuia Regelui Ferdinand I, adusă de la Ismail .

Documentele de arhivă păstrează corespondență purtată între autoritățile locale ale orașului Tulcea și orașului Ismail cu privire la mutarea acestui monument.

Cercetând documentele de arhivă, am găsit câteva mențiuni interesante cu privire la situația monumentelor din orașul Tulcea. Situația monumentelor din orașul Tulcea în luna iunie 1941 se prezenta astfel:

Comuna sau satul	Monumentul și simbolul	Anul construcției	Din ce fonduri a fost construit	Valoarea	Starea actuală	Observații
Tulcea	Monumentul Reaneaxarea Dobrogei	1899	Colectă publică	4.000.000	Reconstruit în anul 1933	Distrus în timpul războiului, reconstruit fără vultur și dorobanț
Tulcea	Regele Ferdinand I	1940	Primăria Tulcea	2.500.000	Bună	Statuia adusă de la Ismail, a fost montată pe vechiul soclu al Monumentului Mircea cel Bătrân
Tulcea	Spiru Haret	1924	Primăria Tulcea	800.000	Bună	Construit la început în parcul Mircea, a fost mutat în anul 1940 pe strada Gloriei colț cu strada 14 Noiembrie

Se certifică de noi exactitatea acestui tabel. Semnează Primarul și Secretarul Primăriei orașului Tulcea.

Medalia Monumentului Independenței Tulcea

Un alt document de arhivă ne prezintă scrisoarea trimisă distinsului profesor C. Giurescu, deoarece acesta luase inițiativa de a reface monumentul Mircea cel Bătrân și chiar donase 100.000 de lei.

PREFECTURA JUDEȚULUI TULCEA
No 22190 18 AUGUST 1941
Serviciul Registraturii

Domniei sale,
Domnului Profesor C. Giurescu
Strada Berzei Nr. 47 București

Cu deosebită satisfacție am luat la cunoștință că inițiativa reconstruirii monumentului Mircea cel Bătrân din Tulcea, este patronată de dumneavoastră și că în timpul cât ați condus Ținutul Dunărea de Jos, ați pus bazele unui comitet de construcții care a și făcut începutul colectării de fonduri necesare pentru acest scop.

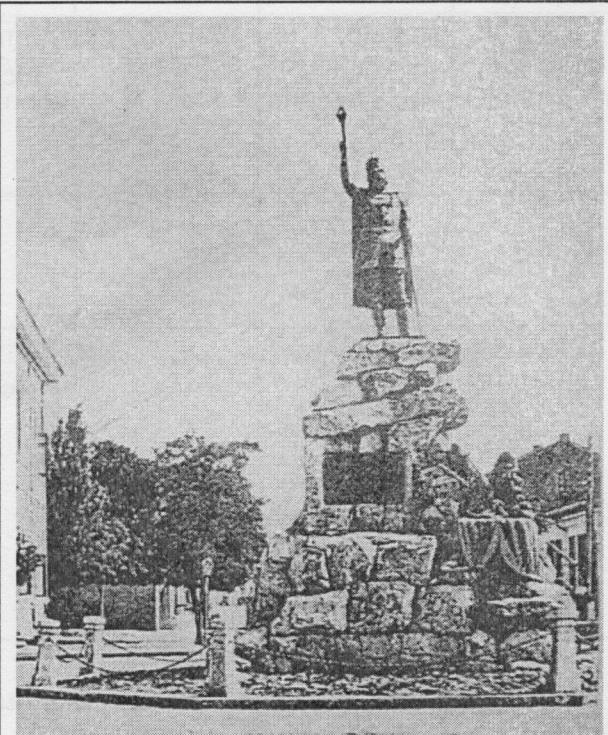
Întrucât nu sunt în curent cu această acțiune, pe care înțeleg să o sprijiniți cu toată căldura alături de dumneavoastră, am onoarea a vă ruga să comunicați dacă dorîți să păstrați mai departe cinstea de a conduce efectiv această înaltă inițiativă și în caz afirmativ să ne comunicați planul dumneavoastră de acțiune și posibilitatea unui contact personal cu membrii comitetului de construcție și cu subsemnatul.

În așteptarea prețiosului dumneavoastră

răspuns vă rugăm a primi asigurarea distinselor noastre stime.

Semnează: Prefect
Colonel, C. Ionașcu .

Actuala statuie ecvestră a lui Mircea cel Bătrân din centrul orașului este opera sculptorului Ion Jalea și a fost dezvelită la 1 decembrie 1972. Pe frontispiciul piedestalului, pe o placă de marmură, este scris Mircea cel Bătrân. Domn al Țării Românești 1386 – 1418 . (fig. 7)

Monumentul Mircea cel Bătrân. (I)

**Monumentul
Regele
Ferdinand.**

**Statuia lui
Ferdinand
adusă de la
Ismail.**

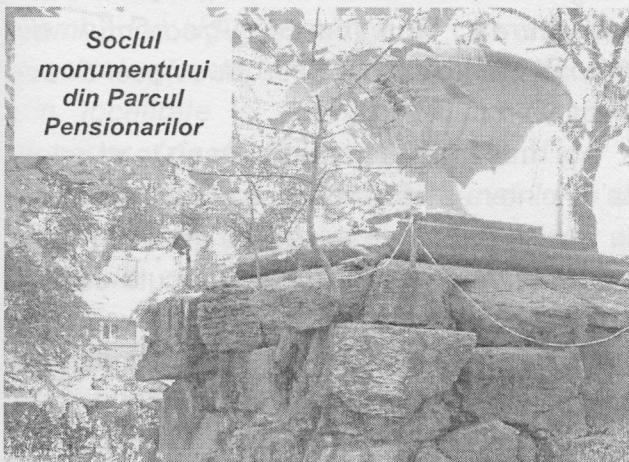

În anul 2002, la 14 noiembrie, la împlinirea a 124 de ani de la unirea Dobrogei cu patria – mamă România, Fundația culturală Galerile Acum dezvelește replica statuii originale a lui Mircea cel Bătrân, în același loc în care a existat între aprilie 1903 și februarie 1917. Din păcate, o inițiativă nereușită și criticată de presă. Sochlul statuii lui Mircea cel Bătrân a fost instalat în Parcul Pensionarilor. (fig. 9) În locul acestei statuii a fost amplasată o fântână arteziană în formă de păpădie. (fig. 10)

Dacă Monumentul Independenței Tulcea a fost ridicat pentru și în amintirea celor căzuți în războiul pentru independență, s-au bătut medalii care păstrează vie această amintire, era firesc să fie emise și medalii pentru cei care au supraviețuit acestui război.

Muzeul deține în colecția sa o medalie dedicată Apărătorilor Independenței, medalie

**Sochlul
monumentului
din Parcul
Pensionarilor**

conferită civililor și militarii care au îndeplinit servicii importante pe lângă armată, atât în interiorul țării, cât și peste Dunăre, și o medalie comemorativă rusă dedicată războiului 1877 – 1878, aceasta devenind decorație românească.

4. Medalia Apărătorii Independenței. 1878.

Av: Femeie rezemată de o sabie și ținând o cunună cu mâna dreaptă ridicată. La picioare, tunuri, drapele și puști. În dreapta sa, jos, acvila romană, iar spre spatele său, în stânga, un ținer ținând un drapel încununat. În depărtare se vede luciul Dunării.

Rv: În relief este ștanțată cifra casei domnitoare C, sub care se află inscripția: APARATORILOR INDEPENDINTEI IN RES-BELUL 1877 – 1878. Întreaga legendă este încadrată de o ramură de stejar și una din frunze de laur, unite jos printr-o fundă. Bronz, d. 30 mm, formă rotundă, inel prindere panglică, E. Palot.

5. Medalia comemorativă rusă a războiului 1877 – 1878.

Av: O cruce dublă, radiind cu baza pe o semilună. În dreapta acesteia, anul 1877 iar în stânga 1878.

Rv: Legenda pe trei rânduri în limba slavă: HE HAMЬ, HE HAMЬ, A ИМЕХ ТБОЕ-MY (NU PENTRU NOI, NU PENTRU NOI; CI NUMELUI TĂU) este încadrată de o cunună de lauri.

Bronz, d. 26 mm, formă rotundă, inel de prindere panglică.

-----
1. Direcția Județeană Tulcea a Arhivelor Naționale, fond Prefectura Tulcea, Serviciul administrativ, dosar 978/ 1941.

2. Georgeta, Borandă, *Războiul de Independență reflectat în Medalistica Națională*, în „Analele Dobrogei”, Anul V, nr. 1, Constanța, 1999.

3. Constantin, Găvnea, *Amintiri și imagini din Tulcea de odinioară*, Editura Școala XXI, Tulcea, 2004.

4. Valentina, Postelnicu, *Monumentele Eroilor Tulceni*, Editura Harvia, Tulcea, 2003.